

Vägen till framgångsrik smärtbehandling

– med början inom primärvården

Diagnostik viktig, ta all smärta på allvar!

Smärtanalys: Använd gärna smärteckning: Lokalisation? Smärttyp? Dygnsrytm? Sociala faktorer? Samsjuklighet? Följder av smärtproblematiken?

Behandlingsmöjligheter: Farmakologi? Sjukgymnastik? Arbetsterapeut? KBT? Kurator?

Sätt upp rimliga mål och konkreta delmål tillsammans med patienten

Gör en handlingsplan för hur målen uppnås.

Exempel på mål:

- god nattsömn
- ökad fysisk aktivitet
- ökad social aktivitet
- klara vardagsaktiviteter
- förbättrad livskvalitet

Utvärdering vid läkemedelsbehandling

Hur tar patienten sina mediciner?

Hur länge sitter effekten i?

Biverkningar?

Smärtdagbok är ett bra hjälpmedel!

I de undantagsfall opioidbehandling används vid långvarig icke-malign smärta är det viktigt med kontinuerlig läkarkontakt. Det är fördelaktigt ifall omhändertagandet av patienten kan delas med en kollega för ökad trygghet. En vårdplan bör upprättas och är ett bra hjälpmedel. Behandlingstiden ska om möjligt tidsbegränsas redan vid insättning. Se "Regionala riktlinjer vid förskrivning av beroendeframkallande läkemedel i Region Skåne".

All behandling måste UTVÄRDERAS utifrån mål, effekt och biverkningar

Konverteringsguide opioider

Beräkna den ekvivalnetiska dosen enligt konverteringsguiden. Reducera dosen av den nya opioiden till 50–75 % av ekvivalnetisk dos. Gör bytet abrupt utan nedtrappning av den föregående opioiden. Försiktig konvertering bör ske vid högre doser, samt hos äldre patienter.

När byte är aktuellt rekommenderas att behovet av opioidbehandling utvärderas, detta gäller särskilt vid byte från kodein och tramadol till andra opioider.

För de läkemedel som är rena my-agonister (morfin, oxikodon, hydromorfon och fentanyl) går det bra att konvertera mellan de olika preparaten i guiden enligt anvisning ovan. Dock gäller försiktighet vid konvertering av de läkemedel som inte är rena my-agonister (tramadol, kodein, tapentadol och buprenorfin) på grund av risk för opioidöverdosering, i synnerhet hos äldre patienter.

Tramadol ¹ 0,1 [§]	Kodein ¹ 0,15 [§]	Tapentadol 0,4 [§]	Buprenorfin 2,4 [§]	Morfin 1 [§]				Oxikodon 2 [§]				Hydromorfon 7,5 [§]				Fentanyl 2,4 [§]
				Dygns-dos mg	Extra-dos mg	Dygns-dos mg	Extra-dos mg	Dygns-dos mg	Extra-dos mg	Dygns-dos mg	Extra-dos mg	Dygns-dos mg	Extra-dos mg	Dygns-dos mg	Extra-dos mg	
po	po	po	trans-dermalt	po	po	sc/iv	sc/iv	po	po	sc/iv	sc/iv	po	po	sc/iv	sc/iv	trans-dermalt
100	60		5	10	1*-2,5			5	1*							
200	120	50	10	20	2,5-5	7-10	1-2	10	1-2	7	1					12
400	240	100	20	40	5-10	15-20	2-5	20	2-5	15	2	4-8	1,3	2-4	≤1	12
		150	30	60	10	20-30	3-5	30	5	20	3	8-12	2,6	4-6	≤1	25
		200		80	10-15	30-40	5-7	40	5-10	30	5	12-16	2,6	6-8	1	25
		250		100	15	35-50	6-8	50	5-10	35	6	14-20	2,6-3,9	7-10	1-2	37

¹ För dessa läkemedel förekommer stora interindividuella skillnader i metaboliseringsgrad, vilket kan påverka konverteringsförhållandet.

§ Konverteringsfaktor för omvandling till morfinekvivalent dos.

*Vid låga doser kan mixtur med fördel användas.

Källor: Konverteringsguide för opioider 2015 Region Jönköpings län, modifierad information från Läkemedelsverket 3:2017 samt klinisk erfarenhet.

Se även Regionala riktlinjer för förskrivning av beroendeframkallande läkemedel i Region Skåne.